

Achtergrondinformatie *Mengdenken*

Mengdenken

Mengdenken is een uitwerking van intersectioneel denken. Dit is een identiteitstheorie die in eerste instantie afkomstig is van Kimberly Crenshaw en later door Gloria Wekker en Helma Lutz in Nederlandse context is geplaatst. Uitgangspunt in het intersectionele denken is dat mensen niet gedefinieerd worden door slechts één identiteitspositie, maar altijd gelijktijdig door meerdere identiteitsposities. Dit betekent dat een persoon niet alleen man is of vrouw, maar tegelijkertijd ook bijvoorbeeld jong of oud, allochtoon of autochtoon, homoseksueel of heteroseksueel enzovoorts.

Stapelen of mengen

Er wordt in de literatuur op verschillende manieren gedacht over hoe deze posities samen voorkomen. Een mogelijkheid is het stapelen van posities. Een andere mogelijkheid is dat de verschillende identiteitsposities gelijktijdig en in wisselwerking voorkomen. Dit is de kern van het intersectionele denken. *Ongewoon* heeft dit principe van gelijktijdigheid en wisselwerking (wederzijdse beïnvloeding) vertaald in een metafoor: mengen. De mengmetafoor werkt als volgt. Je kunt verschillende stoffen mengen; bijvoorbeeld ingrediënten voor de bereiding van voedsel, chemische stoffen, drank of verf.

Stapelen

Stel je hebt twee kleuren verf, rood en geel. Wanneer je deze *naast* elkaar op een doek doet, blijf je rood en geel zien. Dit is analoog aan het stapelen van identiteitsposities. Je bent bijvoorbeeld man én jong én werkeloos én wit. De verschillende posities zijn duidelijk te onderscheiden en bestaan los van elkaar. Nadeel hiervan is in ieder geval dat stapelen niet overeenkomt met de ervaring van mensen. Je ervaart jezelf als één geheel, en niet als optelsom van verschillende 'ikken'. Wel ervaar je een andere kant van jezelf in verschillende contexten. Zo praat je anders met je moeder, je partner en je werkgever. De context in het verfvoorbeeld is bijvoorbeeld licht. Het licht bepaalt vaak welke kleur je waarneemt.

Mengen

Ga je de twee kleuren rood en geel mengen, dan krijg je een nieuwe kleur: oranje. De kleur oranje kan alleen bestaan door de combinatie van rood én geel. Als één van beide kleuren verf niet wordt gebruikt, zal oranje nooit kunnen ontstaan. In andere woorden, beide kleuren zijn gelijktijdig nodig en in wisselwerking met elkaar om oranje te krijgen. Wanneer we dit zelfde principe toepassen op identiteitsposities, dan begrijpen we dat ook meerdere identiteitsposities samen iets nieuws en unieks opleveren. Uitgangspunt is dat deze posities gelijktijdig voorkomen en elkaar wederzijds beïnvloeden. Je bent bijvoorbeeld een jonge, werkeloze, witte man. De manier waarop 'man-zijn' wordt ingevuld in het dagelijks leven, ziet er mogelijk heel anders uit dan wanneer deze man oud, werkend of zwart was geweest. Andersom wordt de betekenis van de positie 'werkeloos zijn' mede bepaald door het feit dat dit een jonge, witte man is.

Mengdoen

Om in beleids- op beroepspraktijk handen en voeten te kunnen geven aan het mengdenken, zijn vaardigheden nodig. Van Mens-Verhulst duidt de combinatie van denkkader en vaardigheden aan met de term *diversiteitscompetentie*. Ongewoon heeft deze diversiteitscompetentie uitgewerkt in een methodiek. Deze methodiek waarin *mengdenken* wordt aangevuld met *mengdoen*, kan worden ingezet op individueel-organisatie- en maatschappelijk niveau. Wij trainen de methodiek in de vorm van workshops. Daarnaast geven wij advies over de mogelijkheden om deze methodiek te implementeren in bijvoorbeeld coachingstrajecten, personeelsbeleid, educatieve programma's of sociaal beleid.

Literatuur

- Anthias, F. & Yuval-Davis, N. (1992). *Connecting race and gender*. In Anthias & Yuval-Davis (eds.) *Racialized boundaries, race, nation, gender, colour and class and the anti-racist struggle*. London/New York: Routledge, 96-131.
- Crenshaw, K. *Intersectionality and identity politics: learning from violence against women of color*, p. 178-193.
- Mens-Verhulst, J. van (2003). Diversiteit als sleutel tot vraagsturing in een gevarieerde samenleving. Over denkkader, handelingsprincipe en competentie. *Sociale Interventie* (1). 2003.
- Wekker, G. & Lutz, H. *Een Hoogvlakte met koude Winden. De Geschiedenis van het gender- en etniciteitsdenken in Nederland*. In: Botman, M. N. Jouwe en G. Wekker, red. *Caleidoscopische Visies. Zwarte, Migranten- en Vluchtelingen Vrouwenbeweging in Nederland*. Amsterdam: KIT, 2001.